

- Nätkampanj - besök Stiftelsens hemsida www.hjalmarsonstiftelsen.se/frihet
- Göran Lenmarker ny ordförande
- Thomas Gür om gripna militärer i Turkiet samt uttalande av Carl Bildt om 1915
- Stiftelsen välkänd i Latinamerika

Frihet på nätet en mänsklig rättighet

Sverige tillhörde de första länder som förde upp friheten på nätet på den internationella agendan. Vi har gjort denna fråga till en viktig del i vårt arbete för mänskliga rättigheter, säger utrikesminister Carl Bildt. Han lovar "att vi kommer att fortsätta att gå i täten för ett arbete som förenar frihet och säkerhet på internet".

Jarl Hjalmarson Stiftelsen har nyligen lanserat en kampanj för frihet på nätet med titeln *Befria nätet!* På adressen www.hjalmarsonstiftelse.se/frihet, finns en rad texter om frihet och ofrihet på internet. Artiklar om internet och sociala medias roll i olika länder kommer att publiceras efter hand. Carl Bildt skriver i sin blogg att *Befria nätet!* är "ett utmärkt initiativ".

Reportrar utan gränser redovisar 120 cyberdissidenter (bloggare och netizens=nätborgare) som i dag är fängslade världen över för att ha publicerat åsikter på internet. Siffran speglar åtgärder som vidtagits i runt tio länder. I flertalet av dessa är det i dag brottsligt att över nätet yttra sig kritiskt om landets regim.

Jämfört med ett år tidigare var det 155 procent fler bloggare och cyberdissidenter som greps för sin verksamhet på nätet under 2009 (151 personer mot 59 personer). Det är en i alla avseenden anmärkningsvärt stor ökning. Antalet misshandlade bloggare och cyberdissidenter ökade under samma tid med 35 procent (från 45 till 61 personer). Samtidigt blev de länder fler där internetcensur används – från 37 till 60 länder, dvs. en ökning med 62 procent.

Till nätets värsta fiender räknar Reportrar utan gränser: Burma, Egypten, Iran, Kina, Kuba, Nordkorea, Saudiarabien, Syrien, Tunisien, Turkmenistan, Uzbekistan samt Vietnam. Det finns också en lista över länder som organisationen håller under bevakning. Till dessa hör bland annat Vitryssland.

Internets stora betydelse för frihetskampen avspeglas i ställningstaganden som det Europa-

parlamentet gjorde i en resolution för några år sedan. "Internet har blivit uttrycksmedlet framför andra för politiska dissidenter, demokratiförkämpar, människorättsaktivister och oberoende journalister världen över." Faktum är att få av oss kan tänka sig en vardag utan att vara uppkopplad.

På Stiftelsens hemsida intervjuas riksdagsledamot Henrik von Sydow om frihet på nätet.

– Blockeringar och censur av nätet växer. Just nu är det som mest tydligt i Iran. Förra sommaren blockerade iranska myndigheterna fem miljoner internetsajter. Det skedde i samband med protester mot regimen förklarar Henrik von Sydow och fortsätter:

– I Kina blockeras Facebook, Skype och ett antal sökmotorer. Landets invånare kan inte fritt söka information eller yttra sig. Och det innebär ▶

dessutom att utländska företag är stoppade från att via annonser nå miljontals och åter miljontals kineser för att sälja sina produkter.

Men, tillägger han, blockeringen ökar också dramatiskt i norra delarna av Afrika och Mellanöstern. Även Europa finns med på listan. I exempelvis Turkiet blockeras YouTube.

Vissa mönster kan skönjas som totalitära regimer följer. I ett första steg förbjuds internet för de breda lagren. Bara de partitrogna får surfa på nätet. Steg nummer två innebär att nätet blockeras och censureras. I nästa fas fyller dessa regimer nätet med sitt eget material. Man propagerar mot, övervakar och slår till mot oliktankande som verkar på nätet. Teknikens användning påverkas av det sammanhang och det idéklimat som den används i.

Läs vidare på www.hjalmarsonstiftelsen.se/frihet.

På dagordningen

- **16-19 mars - Bryssel:**
Studiebesök med serbiska DSS för att studera EU:s institutioner.
- **16-19 mars - Bryssel**
Studiebesök med Nasha Ukrayna för att studera EU:s institutioner.
- **19-21 Mars - Georgien**
Ungdomskonferens i samarbete med United National Movement (UNM).
- **9-11 april - Serbien**
Del tre av utbildning för lokala företrädare i samarbete med G17+.
- **16-17 april - Göteborg**
Seminarium om Stiftelsens verksamhet i Kroatien på Moderaternas kommunala rikskonferens. Gunnar Hökmark, Göran Lennmarker och toppolitiker från Kroatien medverkar.
- **26-29 april - Bryssel**
Steg två i utbildning om EU för kroatiska ungdomar från HDZ.
- **29 april-2 maj - Dominikanska Republiken**
UPLA-konferens för ledande politiker.
- **7-8 maj - Stockholm**
Rundabordskonferens med toppolitiker från Balkan om utvecklingen i deras hemregion.
- **7-10 maj - Stockholms skärgård**
Spring school - ideologiskutbildning för ungdomar från Kaukasus, Ukraina och Vitryssland.

Fem frågor till Göran Lennmarker

Göran Lennmarker, ordförande för riksdagens utrikesutskott, har utsetts till ny ordförande för Hjalmarsonstiftelsen. Han efterträder tidigare utrikesminister Margaretha af Ugglas. Pär Henriksson, Moderaternas kommunikationschef och Linda Siverbo, med specialintresse för Latinamerika, är också nya i styrelsen.

Vad är det centrala i Stiftelsens verksamhet?

Att inom ramen för ett flerpartisystem bidra till att bygga upp framgångsrika *centre-right* partier. Något som i sin tur bidrar till att man i ett land kan skapa demokrati och respekt för mänskliga rättigheter.

Vad hoppas du kunna åstadkomma som ordförande för Stiftelsen?

Dels vill jag fullfölja det framgångsrika arbete som påbörjats i bland annat Balkan och Latinamerika. Dels hoppas jag att vi ska kunna stärka engagemanget i östligaste Europa samt i Asien.

Vilka är utmaningarna i det partianknutna demokratibiståndet?

Det är en utmaning att arbeta i ett odemokratiskt land som Vitryssland. Men även i svaga demokratier med korruption är det problem att bygga partier med intern demokratisk partistruktur. Men visst finns det goda exempel. Se på Baltikum som på kort tid gick från Sovjetisk överhöghet till att bli tre demokratier som tillhör EU, Europarådet och Nato.

Är stiftelsens verksamhet beroende av valutgången i höst?

Tillförseln av offentliga medel är så konstruerat att Hjalmarsonstiftelsen få mer pengar när Moderaterna växer. Det är det enda möjliga systemet. Hur skulle man kunna hitta en myndighet som rättvist överprövar politiska partier!?

Du slutar i riksdagen efter höstens val. Vad ska du göra förutom att vara ordförande för Hjalmarsonstiftelsen?

Ett internationellt engagemang, hoppas jag ...

Göran Lennmarker

Senaste lästa bok: *Diplomacy* av Henry Kissinger. Har just läst den för andra gången.

Favorittidning: Financial Times.

Turkiet i hetluften: militärer gripna

I slutet av februari beordrade en civil turkisk åklagare gripandet av ett tiotal aktiva höga officerare i de turkiska väpnade styrkorna för att de planerat en statskupp mot den då sittande AKP-regeringen. Det är första gången som den civila turkiska rättsapparaten har gripit ett så stort antal aktiva officerare för kupplaner.

I slutet av februari beordrade en civil turkisk åklagare gripandet av ett tiotal aktiva höga officerare i de turkiska väpnade styrkorna för att de under perioden december 2002 - mars 2003 hade planerat en statskupp mot den då sittande AKP-regeringen under den dåvarande premiärministern Abdullah Gül, den nuvarande presidenten.

Gripandena kom efter det att en turkisk dagstidning, Taraf, publicerat de kupplaner som en grupp på cirka 150 officerare, däribland ett tjugotal generaler, inom den turkiska armén sammanställt på ett seminarium som formellt handlade om planeringen av ett krigsspel.

Huruvida det verkligen handlat om ett krigsspel eller en kupplan som maskerats som ett krigsspel, och om det senare är fallet, vilket ansvar de olika inblandade officerarna har haft i planeringen, blir nu föremål för en juridisk process.

En sakkunnigrapport som i början av mars inlämnades av en generalstabsofficer till den militära åklagare som också engagerat sig i fallet, har emellertid konstaterat att dokumenten i fråga, som av upphovsmännen namngivits som "Operation Slägga", måste betecknas som kupplaner, vilka (givetvis) går utanför de befogenheter som de inblandade officerarna innehar.

Skrivningarna i kupplanen har väckt stor förbittring i den turkiska samhällsdebatten. Inte därför att de scenarier som omtalas i dokumenten nödvändigtvis skulle vara möjliga att förverkliga, utan främst därför att de avslöjar en mentalitet hos kuppmaakarna som samhällsdebattörer och aktiva politiker har betecknat som "landsförräderi". På ett ställe talas sålunda om att driva Turkiet in i ett ekonomiskt och politiskt kaos och styra folkopinionen i en riktning som välkomnar ett militärt ingripande:

"Med de ekonomiska åtgärder som kommer att vidtas av vänligt sinnade grupper utanför de turkiska väpnade styrkorna, kommer landet att såväl på det nationella som på det internationella planet att drivas mot en ekonomisk kris. Denna utveckling kommer att lägga grunden för omfattande

samhälleliga protester mot AKP-regeringen, vilka därefter kommer att behöva koordineras. I syfte att styra folkopinionen så att den förväntar sig att de turkiska väpnade styrkorna ska göra det som är nödvändigt, kommer aktiviteter att genomföras, exempelvis ständigt återkommande nyhetsrapporter om reaktionära religiösa aktiviteter, om studentoroligheter, om det växande antalet jordfästningar av fallna soldater, om den ekonomiska krisen och om protester på gatorna mot ouppklarade brott."

Det unika med denna händelseutveckling är, sorgligt nog i perspektiv av Turkiets moderna historia, inte att ett antal officerare i koteri och utan generalstabens kännedom planerat en statskupp. Flera sådana kupplaner mot sittande AKP-regeringen, härrörande från 2004, har varit i cirkulation i den turkiska pressen sedan förra året. Samtidigt pågår de omfattande rättegångarna mot ett nätverk av personer och organisationer som anklagas för att, genom olika provokationer som attentat och lönnmord, sökt frammana en militärkupp, det så kallade Ergenekon-åtalet.

Det unika är inte heller att koterier av officerare gått bakom ryggen på den turkiska generalstaben, alltså Militärhögkvarteret, i dessa kupplaner, och att Högkvarteret och den turkiska generalstabschefen minst i ett fall, agerat för att hindra en av lägre rankade officerare planerad militärkupp. Den första

militärkuppen i Republiken Turkiets historia, den 27 maj 1960, genomfördes sålunda av en krets av officerare av lägre rang, under ledning av generalen Cemal Gürsel. Kuppmaakarna lät då även gripa den dåvarande generalstabschefen, den fyrstjärniga general Rüstü Erdelhun, som dömdes till döden men benådades av Gürsel, som tillträtt som president, och fick sitt dödsstraff omvandlat till livstids fängelse.

Det unika är att den civila turkiska rättsapparaten för första gången har gripit ett så stort antal aktiva officerare för kupplaner. Tidigare har rättsväsendet agerat mot både civilpersoner kopplade till någon av de militära säkerhetsorganisationerna eller mot pensionerade officerare, men alltid gjort halt, om uttrycket tillåts i sammanhanget, när en förundersökning om olagliga aktiviteter och handlingar med politisk bärighet kommit att utpeka aktiva officerare. Ärendena har antingen överlämnats till militära åklagare eller så har militära åklagarna på eget initiativ tagit över dem. Och de militära domstolarna har många gånger antingen lagt ned åtalet eller nöjt sig med symboliska disciplinstraff. ▶

- ▶ Avslöjandena kring de olika kupplanerna och planerna på att på olika sätt framtvunga en militärkupp och det civila rättsväsendets växande vilja att beivra de ansvariga bakom dem, har i omvärlden betecknats som en maktkamp mellan den turkiska militären och de turkiska politikerna – enkannerligen den sittande majoritetsregeringen från AKP med premiärministern Recep Tayyip Erdoğan. Den bilden är inte rättvisande.

Den tidigare omtalade militära sakkunnigrapporten angående ”Operation Slägga” kunde således också konstatera att kupplanerna ifråga hade förberetts utan den turkiska arméstabens kännedom och att de dokument som medvetet har läckts till den turkiska pressen, uppenbarligen kommit att insamlats under en längre tid, av officerare som tydligt haft insyn i och tillgång till kupplanerna, men som inte sympatiserat med dem.

Det vi sålunda ser är en maktkamp i det turkiska samhället mellan uppfattningen att Turkiet skall styras enligt de principer som råder i ett öppet och demokratiskt samhälle och uppfattningen Turkiet skall fortsätta att, så som förr, vara ett samhälle där auktoritära och icke-demokratiska krafter inom statsapparaten bestämmer färdriktningen. Och det är en maktkamp som skär genom hela det turkiska samhället, såväl inom politiken, som inom militären, rättsväsendet och det civila samhällets olika aktörer.

Det som är hoppningivande för Turkiets framtid är att de krafter som vill se ett Turkiet, där demokratiskt valda regeringar avsätts på demokratisk väg och där civil kontroll råder över statsmaktens centrala delar, så som militären, gendarmeriet, polisen, säkerhetstjänsterna och rättsväsendet, blir allt starkare, oavsett i vilka delar av samhället de återfinns.

Thomas Gür

Genombrott i förhandlingar mellan Kroatien och EU

Den 18 februari hävdades den blockad mot Kroatien förhandlingar med EU om medlemskap, som under en längre tid låst överläggningarna. Detta innebär att diskussionerna kunnat återupptas med full fart och gör att Kroatien har möjlighet att slutföra förhandlingarna enligt den tidplan som tidigare faststälts, det vill säga i slutet av 2010.

En dispyt med Slovenien, som var en av orsakerna bakom blockaden, kunde lösas under det svenska ordförandeskapet. En överenskommelse undertecknades av Kroatien och Sloveniens premiärministrar i Stockholm i november 2009.

Nu går Kroatien in i den svåraste delen av förhandlingarna där bland annat kampen mot den organiserade brottsligheten och korruption är viktiga moment. Exakt slutdatum för förhandlingarna är osäkert då det finns ett antal stora problem att lösa i slutfasen.

Jens Ahl

Om att riksdagen erkänt massakrerna 1915

“Riksdagen gick i dag emot regeringen och beslutade att erkänna massakrerna i Turkiet 1915 på bland annat armenier och assyrier som folkmord. Beslutet gick emot utrikesutskottets betänkande, säger utrikesminister Carl Bildt i en kommentar till riksdagsbeslutet.

Historiska händelseförlopp skall inte avdömas på politisk nivå, utan lämnas på basis av aktuell forskning till de berörda parterna att diskutera. Inför behandlingen i kammaren arbetade regeringen aktivt, liksom vid tidigare tillfällen då frågan varit uppe, för att tydliggöra detta för riksdagen, säger Carl Bildt.

Det skall noteras att beslutet gick emot utrikesutskottets betänkande, liksom att riksdagen inte var enig eftersom utfallet baserades på en enda rösts majoritet.

Riksdagens beslut kommer tyvärr inte att bidra positivt till den pågående normaliseringsprocessen mellan Turkiet och Armenien, inte minst upprättandet av en kommission med uppgift att bland annat utreda händelserna 1915.

Det är en process som vi har all anledning att stödja eftersom den även leder till ökad stabilitet och säkerhet i regionen.

Beslutet kommer inte heller att underlätta debatten i Turkiet, som blivit alltmer öppen och tolerant i takt med närmandet till den Europeiska unionen och de demokratiska reformer detta medför, säger utrikesminister Carl Bildt.” (11 mars 2010)

Latinamerikanska media skriver om Stiftelsen

Jarl Hjalmarson Stiftelsen och Unión de Partidos Latinoamericanos (UPLA) arrangerade nyligen ungdoms- och kvinnokonferenser i San Salvador. Konferenserna, liksom ett parallellt UPLA-möte, fick stor medial uppmärksamhet. En kommentar om regionens politiska utveckling som gjordes av Eva Gustavsson, chef för JHS, återges i ett flertal latinamerikanska tidningar: “Alla som under de två senare åren intresserat sig för Latinamerika har i första hand studerat Bolivia och Venezuela, och Michelle Bachelet i Chile som hade en klart socialistisk inriktning. Allt detta håller nu på att förändras. Vi ser i dag hur människor tröttnat på att regeringar stegvis förflyttar sig vänsterut och detta med klara inslag av diktatoriskt styre.” Läs mer på www.hjalmarsonstiftelsen.se/om-stiftelsen/JHS i media.